

nost, prominouti trest, a ponechává rozhodnutí to zcela volnému jeho uvažování; vždyť se mohou objeviti případy, v nichž přes nejširší zadosťučinění obžalovaným nabídnuté rozhodně by na místě nebylo upuštění od potrestání, hledě k tíži a citlivosti urážky, k povaze obžalovaného, pro urážky na cti třeba vícekrát již potrestaného a pod. Z úvah těch plyne, že pro nepoužití předpisu §u 18 zákona zmateční stížnost není vůbec přípustna, nýbrž že příslušný výrok lze napadati pouze odvoláním podle §u 283 (pokud se týče §u 464) tr. ř.; znamenat možnost, daná soudy v §u 18 zákona čís. 124/24 sb. z. a n., podstatně pouze jakési rozšíření §§y 54 a 266 tr. zák. stanoveného mimořádného práva zmírňovacího a to do té míry, že na místě uložení trestu sebe menšího pod trestní sazbou zákonnou může od potrestání podle volného uvažování všech tu v úvahu přicházejících okolností vůbec býti upuštěno.

Odůvodněno jest odvolání, pokud směřuje proti tomu, že nalézací soud zamítl návrh soukromého obžalobce, by bylo vysloveno, že jest oprávněn uveřejniti rozsudek na náklady odsouzeného také v tiskopise »V.«. Návrh soukromého obžalobce odpovídá zákonnému ustanovení §u 14 čís. 2 zákona ze dne 30. května 1924, čís. 124 sb. z. a n. a soukromý obžalobce měl oprávněný zájem na tom, by rozsudek byl uveřejněn také v časopise jeho strany a nikoliv pouze v časopise strany obžalovaného; šloť mu hlavně o to, aby před celou veřejností a zvláště tedy před svými straníky byl rehabilitován, takže o uspokojivém zadosťučinění možno jen tehda mluvit, bude-li výrok rozsudku prvního soudu s důvody, pokud se tknou v i n y, uveřejněn také v časopise »V.«. Odvolání tomu bylo tudíž vyhověti a naříditi, jak se stalo.

Čís. 2168.

Zrušovací soud nemůže podle §u 290 tr. ř. přihlížeti z úřední moci k formálním zmatkům (§ 281 čís. 5 tr. ř.).

Zvláštní okolnosti případu a poměry mohou i jednání nezávadnému dodatí závadný ráz.

Jde o urážlivé obviňování (§§y 488, 491 tr. zák.), je-li funkcionář dělnické strany viněn, že z malicherného stranictví zakázal svým stoupencům účast na slavnosti k uctění rakouskými četníky zastřelených dělníků, pořádané jinou dělnickou stranou, a je-li obviňován, že zaprodal svou stranu jiné straně.

Subjektivně se vyhledává vědomí pachatelovo, že se dotýká cti jiného.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1925, Zm I 483/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromého obžalobce do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 14. května 1925, pokud jím byli obžalováni podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ů 488, 491 a 493 tr. zák. i zmateční stížnosti obžalovaných do téhož rozsudku, pokud jím byli uznáni vinnými přečinem proti bezpečnosti cti

podle §§ů 488 a 493 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Napadeným rozsudkem byli obžalovaní uznáni vinnými přečinem proti bezpečnosti cti ve smyslu řu 488 tr. zák. pouze pro obsah první věty pozastavené části článku. V této větě, jež směřuje zřejmě proti soukromému obžalobci řimonu S-ovi, uvedenému celým jménem ihned z počátku závadné věty, vyčítá se mu, že, ačkoliv sám stál před třiceti lety ještě v hnutí sociálně demokratickém, vyzval své přívržence, stoupence strany německých svobodných sociálů, by se nesúčastnili slavnosti odhalení pomníku, zřizného sociálně demokratickým dělnictvem na paměť horníků, zastřelených v roce 1894 v C. rakouskými četníky. Stížnost obžalovaných je pochybena potud, pokud, opírajíc se o důvod zmatečnosti řu 281 čís. 9 a) tr. zák., uplatňuje, že obsah této věty vůbec nemůže naplniti skutkovou podstatu urážky na cti proto, že soukromý obžalobce jest rozhodným odpůrcem strany sociálně demokratické; že zajisté není nečestným, nesúčastniti se slavnosti, pořádané protivnou stranou, neb vyzvatí spolusmýšlející, by se takové slavnosti nesúčastnili; strana sociálně demokratická že by zajisté se takové slavnosti odpůrcovy též nesúčastnila; na kterémžto podkladě dochází pak stížnost k závěru, že jednání, soukromému obžalobci vyčítané, i kdyby se bylo stalo, nebylo nečestným, takže i výtka v tomto směru mu činěná (byť i následkem mylné informace nesprávná), nemůže býti obviněním z nečestného činu. Proti těmto vývodům stížnosti obžalovaných sluší uvážiti, že stížnost při svém uvažování dopouští se podstatné chyby, pomíjejíc závažnou část pozastavené věty, v níž se o soukromém obžalobci tvrdí, že před třiceti lety, tedy právě v době oné osudné události, jež skončila smrtí tří horníků, sám ještě byl v hnutí sociálně demokratickém. Na tuto poznámku navazuje i napadený rozsudek v druhém odstavci rozhodovacích důvodů, vyvozuje z ní zcela případně výčítka, že soukromému obžalobci i jako stoupenci strany svobodných sociálů náleží hájiti zájmy dělnictva; že však zájmy ty zanedbal a přímo proti nim jednal, přiměv své přívržence, rovněž dělníky, k chování, jež třídou dělnickou právem musilo býti pokládáno za chování s pietou se nesrovnávající, ba pojmu cti stavu dělnického přímo se přičící. Toto smýšlení veškerého dělnictva jest obecně známo, nepotřebuje teprve dokazování, a proto není oprávněna výtka stěžovatelů, že závěry, jež první soud v té příčině činí, nejsou odůvodněny výsledky řízení průvodního.

Stížnost snaží se tedy svými vývody pouze libovolným výkladem smyslu závadné věty, nadržíc se celého jejího obsahu, ani celkového zjištění rozsudkového, a pomíjejíc právě rozhodující její část, vyvoditi pro obžalované závěr příznivý, pouští se však tímto přednesem pouze do brojení s hlediska §§ů 258 a 288 tr. ř. nepřípustného a neopodstatňujícího zmatku ve smyslu řu 281 čís. 9 a) tr. ř. Že pak výčítka, založená na skutkovém podkladě rozsudkovém, jest obviněním z určitého činu nečestného, nemůže býti pochybným. Strana německých svobodných sociálů jest podle skutkových zjištění rozsudkových stranou děl-

nickou; stoupenci jejími jsou dělníci, a povinností předsedy této dělnické strany jest proto, byť i byla strana ve směru politickém orientována poněkud jinak, než strana sociálně demokratická, hájiti všem dělnickým stranám stejně na starosti jsoucí společné zájmy dělnictva; s tohoto stanoviska, s hlediska dělnictva, jehož německo-svobodosociální křídlo zastupuje soukromý obžalobce, dlužno posuzovati, zda povinnosti vůči dělnictvu splnil, čili nic, a zda v tom kterém případě si počínal čestně, či zda, zanedbav povinnosti, vůči dělníkům mu náležející, dopustil se činu nečestného. A tu pak zřejmo, že by šlo o hrubé porušení těchto povinností, pokud by soukromý obžalobce byl zneuctil v š e m dělníkům bez rozdílu jejich politického smýšlení a vyznání stejně drahou pamět na soudruhy, padlé před mnoha lety ve s p o l e č n é m boji za blaho dělnické třídy, zakázav svým stoupencům z malicherného stranicví účastniti se slavnosti, sloužící uctění památky těchto padlých. Stěžovatelé mají in abstracto pravdu, že není nic nečestného, když se někdo nesúčastní nějaké slavnosti nebo když vyzve někoho jiného, by se slavnosti nesúčastnil. Avšak zvláštními okolnostmi projednávaného případu a zvláštními poměry, které tu přicházejí v úvahu, dostává se právě jednání, které by samo o sobě bylo nezávažným a nezávadným, přibarvení závadného, obsah článku nabývá tím rázu nejen nesprávného, nepravdivého sdělení, jak obžalovaní se domnívají, nýbrž rázu obviňování urážlivého a to obviňování z určitého jednání nečestného. Těmito úvahami pozbývá veškerého významu námitka stížnosti, že závadná poznámka, byť i byla nesprávná, vůbec nemohla stělesniti skutkovou podstatu přečinu ve smyslu §§ů 488 a 493 tr. zák.

Ke skutkové podstatě přečinu urážky na cti vyžaduje se i zavinění po stránce subjektivní, totiž, byť i ne přímý úmysl urážeti (animus injuriandi) — přece vědomí pachatelovo, že svým činem se dotýká cti osoby jím napadené způsobem, uvedeným v §§ech 487 až 496 tr. zák. Touto stránkou zabývá se rozsudek v třetím odstavci rozhodovacích důvodů, pojednáváje poněkud nepřesně a neřídě se vytčenou zásadou o subjektivních předpokladech, hned v úvodu tohoto odstavce, o tom, zda závadné tvrzení bylo též jako obvinění z nečestného činu »zamýšleno«. Nehledic k této nepřesnosti, odůvodňuje rozsudek subjektivní zavinění poukazem na obsah a souvislost posledního odstavce článku, v němž se straně německých svobodných sociálů vyčítá zrada zájmů dělnických a při tom »obzvláště soukromý obžalobce v naznačeném směru se viní«. Jinými slovy: rozsudek zjišťuje zcela přesně a zřetelně, že se na soukromého obžalobce vztahuje i druhá část závadného článku, jež mluví o zradě dělnických zájmů, a na podkladě tohoto zjištění a výhradně tohoto zjištění dospívá pak soud k přesvědčení o subjektivním zavinění obžalovaných co do obsahu první věty. Tuto část odsuzujícího výroku napadá stížnost obžalovaných, zdůrazňujíc, že v druhé části pozastaveného článku se mluví pouze o »straně« svobodosociální, nikoli však o soukromém obžalobci, takže k této části, ohledně níž byl vynesena výrok sprostující, prý vůbec nelze přihlížeti při hodnocení smyslu předchozí věty. Trebaže není správným názor stížnosti, že soud k druhé části článku vůbec přihlížeti nesměl, ježto soudu podle ustanovení §u 258 tr. ř. jest dovoleno, ba přímo uloženo za povinnost, by při roz-

sudku měl na zřeteli vše, co v hlavním přelíčení bylo uvedeno, k čemuž náleží i obsah článku, ve své celistvosti při přelíčení přečteného, nelze tu přece odepřít stížnosti oprávnění, pokud uvedenými vývody zjevným poukazem vytýká rozsudku vnitřní rozpor s hlediska §u 281 čís. 5 tr. ř., ježto jednak v odsuzující části zjišťuje, že druhou částí článku, týkající se zrady dělnických zájmů, viněn byl soukromý obžalobce, přes to však obžalované sprostil z obžaloby pro urážku na cti, spáchanou prý touto druhou částí, vycházejí z předpokladu, že podle povšechného doslovu této části nelze za to míti, že obviněním v ní obsaženým byl míněn právě soukromý obžalobce, ježto se »začachrování« strany svobodossociální t. zv. »Hakenkreuzu« mohlo státi jinými osobami, než soukromým obžalobcem. Je na snadě, že tato dvě zjištění si navzájem příkře odporují, že logicky vedle sebe obstáti nemohou, neboť se nesrovnává se zásadami logického myšlení, že jednak zmíněnou (druhou) částí článku soukromý obžalobce v i n ě n b y l, z čehož rozsudek vyvozuje subjektivní zavinění ve směru první věty, a že se současně vynáší výrok osvobozující proto, že se druhá část článku na soukromého obžalobce n e v z t a h u j e. Tím jest odsuzující část rozsudku stížena vadou podstatného vnitřního rozporu právě v rozhodné otázce subjektivního zavinění, a bylo proto vyhověti zmateční stížnosti obžalovaných, výrok ten zrušiti a věc ve smyslu §u 288 čís. 1 tr. ř. odkázati na soud první stolice, by o ní v tomto rozsahu znova jednal a rozhodl.

Jinak se má věc se zmateční stížností soukromého obžalobce do oné osvobozující části rozsudku. Není třeba šířiti se o tom, že i osvobozující výrok jest stížen onou již vytčenou vadou vnitřního rozporu. Podle ustanovení §u 290 tr. ř. nelze však v řízení zrušovacím k zmatku tomu, rázu čistě formálního, přihlížeti z moci úřední; mohl by se zrušovací soud zabývati vadou touto pouze tehdy, kdyby soukromý obžalobce ji výslovně aneb alespoň zjevným poukazem byl uplatňoval. Tu však jeho stížnost v první své části, vytýkající sprostujícímu rozsudku nesprávné právní posouzení, toliko doličuje, že závadný článek začíná útokem na soukromého obžalobce, jmenovitě označeného, co do výzvy, resúčastniti se pamětní slavnosti; že se v bezprostřední spojitosti s touto částí mluví o zprzněni ducha dělnictva svobodnými sociály a vyslovuje další obvinění začachrování této strany Hakenkreuzu, což prý přímo nutká k závěru, že i poslední část článku byla namířena proti soukromému obžalobci, již z úvahy, že je předsedou strany německých svobodných sociálů a zaprodání strany bez spolupůsobení předsedy není myslitelné. Ze všech těchto vývodů nelze ani při nejvolnějším jejich výkladu vyčísti narážku, tím méně výslovně neb alespoň z poukazu zjevné uplatňování vnitřního rozporu; rozpor ten musí tedy při tomto znění stížnosti ohledně osvobozujícího výroku zůstati nepovšimnutým.

Ani řádné provádění dovolávaného hmotněprávního důvodu zmatečnosti nelze v těchto vývodech spatřovati, nevychází tu stížnost pouze ze skutkových zjištění rozsudkových, poukazujíc na různé, v rozsudku vůbec na přetřes nepřivedené skutečnosti. Právě toto zdůraznění určitých skutečností, jimiž se soud nezabýval, neb o nichž nelze bezpečně seznati z rozsudku, zda se jimi obíral, jakož i další dovozování, že z těchto pomínutých skutečností vyplývá zavinění obžalovaných i co do druhé části

pozastaveného článku, poukazuje zcela bezpečně k pravému účelu stížnosti, že totiž stěžovatel, podřaduje své vývody pouze nepochopením pravého významu důvodu zmatečnosti §u 281 čís. 9 a) tr. ř., pod tento důvod, ve skutečnosti jimi doličuje formální výtky neúplnosti a nejasnosti osvobozujícího výroku. S tohoto hlediska nutno pak skutečně plně přisvědčiti těmto námitkám alespoň zjevným poukazem provedeným. Napadený osvobozující výrok obírá se totiž jedinou skutečností, že stěžovatel měl ve straně vůdčí postavení; v tom směru zjišťuje rozsudek, že přes to nelze v druhé části závadného článku spatřovati útok na soukromého obžalobce, ježto i jinými osobami mohla býti strana zaprodána »Hakenkreuzu«. Po této stránce není stížnost v právu. Pokud se však týče dalších stížností uplatňovaných nedostatků, totiž pominutí skutečností, že stěžovatel hned v úvodu článku je jménem uveden, že se ihned na to mluví o zprznění ducha dělníků svobodnými sociály a, že v těsné souvislosti s touto částí následuje pak útok o zaprodání strany Hakenkreuzu, se rozsudek vůbec o nich nezmiňuje. Objevuje se ovšem na konci čtvrtého odstavce důvodů rozhodujících obrat, že »ani ze souvislosti závadného článku nelze souditi, že soukromý obžalobce byl znamením na něho se hodícími míněn«; avšak, nehledíc k tomu, že z tohoto nejasného obratu nelze bezpečně seznati, jakou »souvislost« tu soud má na mysli, zda totiž souvislost celého napadeného článku, či pouze souvislost o ně části článku, o které byl vynesena výrok osvobozující, nehověl by takový povšechný obrat, i kdyby na mysli měl článek v jeho celistvosti, předpisům §u 270 čís. 5 tr. ř., podle něhož má soud stručně, avšak určitě uvést, které skutečnosti pokládal za dokázané, z jakých důvodů je za dokázané pokládal a z jakých úvah se přes tyto skutečnosti přenesl, sprostiv obžalované z obžaloby. Osvobozující výrok je tedy stížen formální vadou neúplnosti a nejasnosti ve smyslu §u 281 čís. 5 tr. ř. a bylo proto i stížnosti soukromého obžalobce vyhověti.

Za tohoto stavu věci není třeba, zabývat se obšírněji námitkou soukromého obžalobce, že druhá část závadného článku zahrnuje v sobě vlastně obvinění každého člena strany svobodných sociálů, ježto každý příslušník strany, jenž se »nechá zaprodati«, je členem nečestným, pokud z pohnutek zistných od svého přesvědčení upouští a, že prý proto stěžovateli již jako členu strany přísluší aktivní oprávnění k obžalobě pro urážku na cti. K těmto vývodům budiž připomenuto, že podle znění pozastaveného článku nebyli obviňováni členové strany, že se nechali (vědomě) zaprodati jiné straně, nýbrž že se v něm vyslovuje pouze myšlénka, že svobodní sociálové »rukama ničemnými se začachrují Hakenkreuzu«. Naproti tomu bude na kmetském soudu, by při novém hlavním přelíčení, pokud by nedospěl na podkladě naznačených úvah k přesvědčení, že druhou částí článku míněn byl přímo soukromý obžalobce, alespoň bedlivě zkoumal a zjistil smysl závadné části po té stránce, na koho se vlastně vztahoval výrok o »začachrování strany«. Směřoval-li proti členu neb několika členům určitě vymezeného okruhu osob, na př. proti všem vedoucím činitelům strany svobodných sociálů neb pod., bylo by přiznati právo, podati soukromou obžalobu, každému z těchto členů a v důsledcích toho i soukromému obžalobci, pokud k tomuto okruhu přináležel, ježto každý člen, jsa takto vyslovenou paušální urážkou ozna-

čen znameními na něho se hodícími, musel by se obávat, že bude považován osobami třetími za toho, na něhož se pronesené obvinění vztahuje. Napadený rozsudek ovšem uvádí, že by zaprodání strany se mohlo státi i jinými příslušníky strany, než právě soukromým obžalobcem, avšak, nehledíc k tomu, že dalším obratem »buďto sami neb ve spojitosti s jinými« se objevuje zase nejasnost, koho vlastně pod »jinými« má rozsudek na zřeteli, nezjišťuje napadený rozsudek těmito vývody, a na tom pouze záleží, v jakém smyslu tato věta byla míněna, zda totiž útočila povšechně a bez rozdílu na takový okruh příslušníků strany svobodociální, k němuž lze počítati i soukromého obžalobce, či na okruh členů strany, vyjma právě stěžovatele, což by pak vylučovalo jeho aktivní legitimaci k obžalobě pro urážku na cti.

Čís. 2169.

»Užitkem« ve smyslu Šu 171 tr. zák. jest nejen osobní hmotný prospěch zlodějův, nýbrž i bezprávné a bezplatné přisvojení si disposiční moci nad cizí věci.

Nezáleží na tom, jakým způsobem naloží pachatel krádeže nebo spoluvinník (§ 5 tr. zák.) s věcí, již si pachatel přisvojil s vůlí, nakládati s ní jako s vlastní, a zdali se jí obohatí.

(Rozh. ze dne 9. listopadu 1925, Zm I 344/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 4. února 1925, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem spoluviny na krádeži podle §§ 5, 171, 173, 174 II. a), 179 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Důvod zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. uplatňuje zmateční stížnost výtkou, že za řízení nebylo zjištěno, z jaké pohnutky obžalovaní dříví z držení a bez přivolení firmy W. odňali a že z odnětí onoho dříví, totiž z toho, bude-li spáleno dříví firmy V. nebo firmy W., nemohli míti a také neměli užítku ani ostatní obžalovaní, ani stěžovatel. Námitku dlužno označiti jako právně bezpodstatnou. Některé údaje jednotlivých obžalovaných, zaznamenané i v rozsudkových důvodech, nasvědčují tomu, že z činů jejich kynul jak pachatelům samotným, tak stěžovateli jistý majetkový prospěch. Tak udal obžalovaný P., že stěžovatel prohlásil, že od skládání dříví bude platiti on (stěžovatel), od pálení pak firma V., že od firmy W. obdrží od dovozu za 1 m 24 Kč, od firmy V. pak za dříví samotné 16 Kč, a že dne 14. května 1924 šel si P. k stěžovateli pro peníze, že tam téměř celou noc popíjel, ale peněz od něho neobdržel. Údaje obdobné učinili také obžalovaní D. a Jaroslav Š., podle nichž stěžovatel jim mimo to říkal, že v oddělení 37. málo vydělají, a je vyzval, by šli skládat dříví do oddělení 46, že budou dostávat za 1 q vypáleného uhlí 20 Kč od něho (stěžovatele) a 8 Kč od firmy V. Dlužno